

Place Names and Migration. Proceedings of the Symposium in Vienna, 6-8 November 2019 [Helynevek és migráció. A 2019. november 6–8-a között Bécsben tartott szimpózium előadásai]

Szerkesztők: ALLISON DOLLIMORE – PETER JORDAN. Name & Place. Contributions to Toponymic Literature and Research 9. Verlag Dr. Kovač, Hamburg, 2021. 283 lap

1. Az alább röviden ismertetett kötet az AKO (Osztrák Földrajzinév-bizottság) fennállásának ötvenedik évfordulója tiszteletére tartott szimpózium előadásainak írott változatát tartalmazza. A rendezvényen huszonhat kutatás eredményeit mutatták be öt kontinens tizenhat országából; ezen előadásokból tizennyolc anyaga szerepel a könyvben. A szimpózium és a kiadvány témája, ahogy azt az előszóban olvashatjuk, annak feltárása, hogy miként hat(ott) a migráció a helynevekre a jelenkorban és a történelem során. A szerkesztők a tanulmányokat három fejezetre tagolták a bemutatott témakörök szerint. Az első fejezet a migrációnak a helynévállományra gyakorolt hatását mint tudományos kutatási területet mutatja be, majd három, kontinenseken átívelő esettel foglalkozó tanulmányt (pl. olasz helynevek Latin-Amerikában) közöl. A második fejezet Európán kívüli, a harmadik fejezet pedig európai helynevekkel foglalkozó tanulmányokat tartalmaz.

2. A kötet első fejezete (9–67) négy tanulmányból áll. Elsőként, egyfajta általános bevezetésként a továbbiakban olvasható tanulmányok megértéséhez, PETER JORDAN mutatja be a helynevek és a migráció kapcsolatát (11–28). A migránsok és a befogadók közötti politikai erőviszonyok sajátosságaiából kiindulva hoz példákat: milyen helyzetekben veszik át a bevándorlók a helyneveket, mikor adnak új nevet a létező elnevezéssel bíró helyeknek, hogyan nevezik el a saját településeiket lakatlan területen történő letelepedéskor; továbbá arról is olvashatunk, hogy miként viszonyulnak az eredeti lakosok ezekhez a bevándorlók által adott és használt nevekhez, illetve hogyan nevezik el maguk a migránsok által alapított településeket. Az ezt követő tanulmányban FERJAN ORMELING 17–18. századi holland felfedezőik feljegyzései alapján mutat be holland exonimákat (29–44). FATIMA LOUATI és SOUAD BOUHADJER írása azt vizsgálja, hogy különböző közel-keleti és észak-afrikai helynevek hogyan viszonyulnak ókori föníciai megfelelőikhez (45–55). COSIMO PALAGIANO és ESTER CAPUZZO munkája az olasz bevándorlók által adott latin-amerikai városnevek eredetét tárja fel (57–67).

A második fejezetben (69–153) Európán kívüli, ám nem kontinensek közti vándorlás következtében kialakult helynevekkel foglalkozó tanulmányok találhatók. SUNGJAE CHOO és JIHWAN YOON a koreai háború okozta kényszmigránsok Dél-Koreába való meneküléséről számol be, majd két dél-koreai helynevet és azoknak az észak-koreai vonatkozásait vizsgálja (71–83). VLADIMÍR LIŠČÁK Tajvan szigetének megannyi helyneve kapcsán azt mutatja be, hogy azok a különböző felfedezők, letelepedők és politikai rendszerek hatására hogyan változtak meg; majd azt elemzi, honnan erednek a szigetország nagyobb közigazgatási egységeinek elnevezései (85–103). WENCHUAN HUANG a gyarmati rendszerből visszamaradt hongkongi utcaneveket tanulmányozva azt mutatja be, miként szolgáltak ezek az elnyomó hatalmak politikai eszközeként (105–118). PETER KANG a Bataviába

(vagyis a holland uralom alatt álló hajdani Jakartában) Dél-Kínából érkező, ún. hokkien dialektust beszélő bevándorlók által a 18–19. században adott helyneveket tárgyalja. PHILIP MATTHEWS tanulmánya (135–153) a maori törzsek és a brit megszállók által használt új-zélandi helynevekről, azok eredetéről és keveredéséről szól.

A harmadik fejezet (155–283) európai esetekkel foglalkozik. GUIDO LUCARNO, VALERIA BACHER és ANNAMARIA BACHER egy, az olasz Alpokban élő német kisebbségi csoport történelméről és helyneveik fennmaradásáról ír (157–172). HEINZ-DIETER POHL tanulmánya (173–181) szlovén eredetű helyneveket mutat be Karintiából és Kelet-Tirolból. WOJCIECH WŁOSKOWICZ a lengyel Beszkidek területét érintő, évtizedeken át tartó ki- és bevándorlási hullámokat ismerteti, majd az emiatt kialakult helynévi rétegzettséget jellemzi (183–196). SASI ATTILA és MIKESY GÁBOR a Kárpát-medence magyar nyelvű földrajzi neveit vizsgálja, különös tekintettel arra, hogy azokat hogyan befolyásolták a különböző nomád népek (pl. a kunok), megszálló hatalmak (pl. az oszmán-törökök), valamint miként hatottak rájuk a 19–20. századi kisebbségek (romák, zsidók) (197–215). MARGARETA MAGDA MANU tanulmánya bemutatja néhány, a mai Erdélyben élő (vándor és letelepedett) nép elnevezését, továbbá a népneveket tartalmazó helyneveket (217–227). OLIVIU FELECAN Románia jó néhány nem hivatalos, a városi lakosság által informálisan használt helynevet mutatja be, valamint beszámol azok migrációs és etnikai háttéréről (229–238). PŘEMYSL MÁCHA a brnói idegen nyelvű cégtáblákat és feliratokat, s főként azoknak a migránsokhoz való kötődését elemzi (239–255). IVANA CRLJENKO tanulmánya Európa több országának a horvát migrációt tükröző helyneveit vizsgálja (257–271). A kötetet ANDREY HERZENNEK a névátvitel során megtöbbszöröződő helynevek történelmi-földrajzi szempontból megfigyelhető mintáit feltáró írása zárja (273–283).

3. A kiadvány tagolása ugyan tematikus, de az egyes tanulmányok fókusza és hangvétele nagyban különbözik. Némely szerzők hosszasan taglalják a történelmi háttérrel; egyesek térképekkel, táblázatokkal, képekkel és ábrákkal illusztrálják megfigyeléseiket. A kötetben mind az olvasmányos, ismertető jellegű, mind a részletgazdag, szakkifejezésekkel teli szakirodalmi megközelítés megtalálható, melyek a témakör bemutatását szolgálják. A kötet tartalma jól mutatja, miként hatottak, s hatnak ma is az újonnan érkező betelepülők egy terület helynévanyagára.

MILÁN IZABELLA

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6652-186X>

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészeti- és Társadalomtudományi Kar